

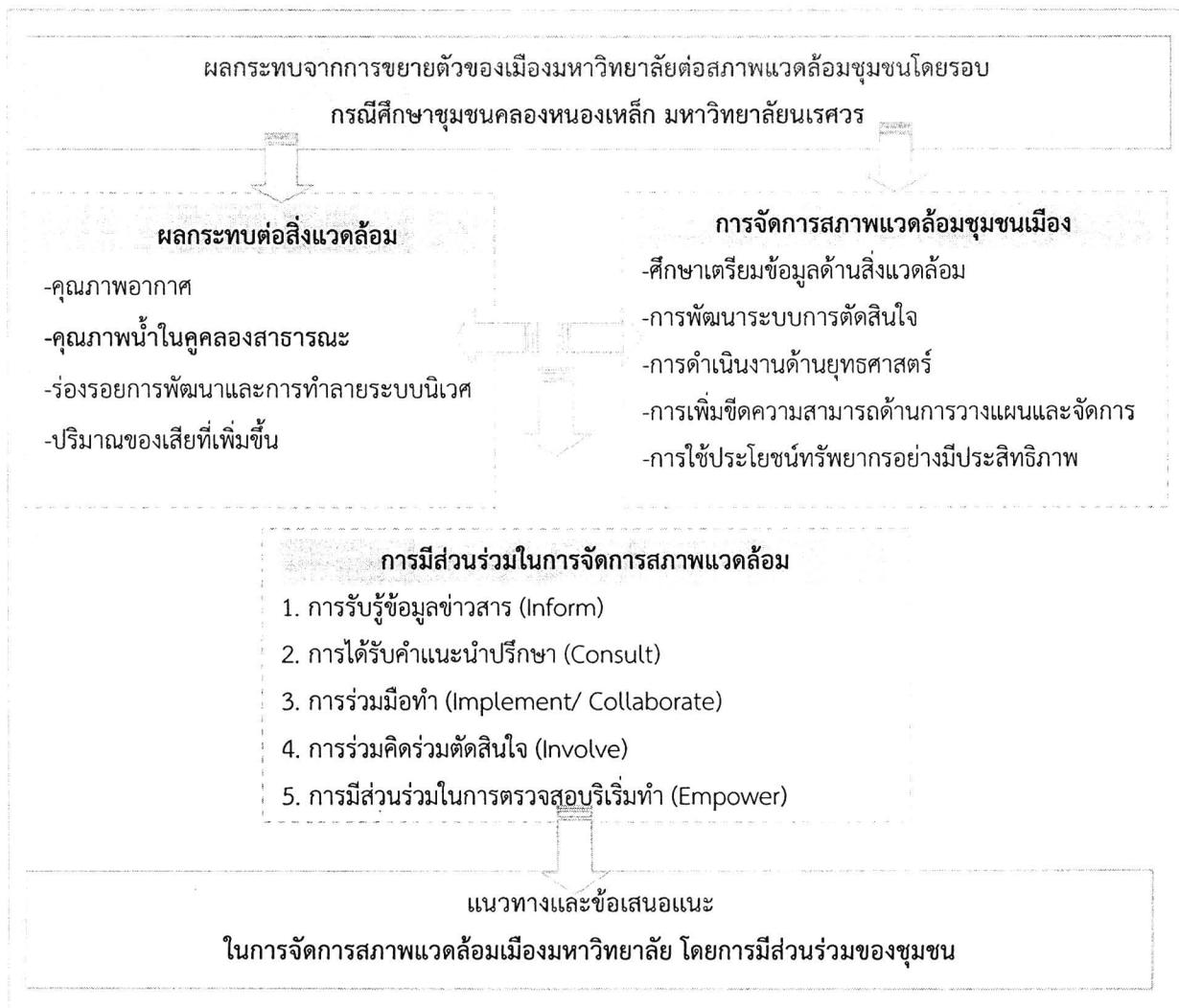
บทที่ 3

สาระสำคัญในบท ประกอบด้วย

- 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา (Conceptual framework)
- 3.2 วิธีการดำเนินการศึกษา (Process of the study)

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา (Conceptual Framework)

จากการทบทวนวรรณกรรมและการศึกษาที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของการศึกษาใน 3 ด้าน คือ การศึกษาผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองที่มีต่อสภาพแวดล้อม แนวคิดในการจัดการสภาพแวดล้อมของชุมชนเมือง และรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ดังแสดงในแผนภาพที่ 3.1 ด้านล่าง

แผนภาพที่ 3.1: กรอบแนวคิดในการศึกษา (Conceptual Framework)

เมื่อพิจารณากรอบแนวคิดการศึกษา กระบวนการขยายตัวของเมืองมหาวิทยาลัยสะท้อนความเข้าใจปรากฏการณ์ในเบื้องต้น ขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลพวงจากการขยายเมืองเป็นตัวบังคับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของสังคมเมือง อย่างไรก็ตามขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้จะเน้นศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมริมคลองหนองเหล็กเป็นกรณีศึกษากระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อให้การขับเคลื่อนกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการสภาพแวดล้อมสามารถดำเนินการได้ตามกรอบระยะเวลาดำเนินงานวิจัย โดยศึกษาและวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในชุมชนคลองหนองเหล็ก เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อร่วมกันจัดการสภาพแวดล้อมชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยนเรศวรให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2 วิธีการดำเนินการศึกษา (Process of the study)

กรณีศึกษา (A case study) เป็นวิธีที่ผู้วิจัยเลือกใช้สำหรับดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลกระทบจากชุมชนเมืองมหาวิทยาลัยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยได้ในช่วงเชิงลึก โดยสามารถเรียนรู้ถึงปัญหาได้จากสถานการณ์จริง ซึ่งพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ ชุมชนคลองหนองเหล็ก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ที่ 9 ตำบลท่าโพธิ์ ซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อการจัดการสภาพแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมร่วมกันระหว่างภาคมหาวิทยาลัย และภาคชุมชน การศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก

ขั้นตอนแรก คือ การเก็บข้อมูล ประกอบไปด้วยการค้นคว้าจากสองแหล่งข้อมูลหลักๆ

-**ข้อมูลทุติยภูมิ** จากการศึกษา บทความวิชาการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบตัวหนังสือ ตัวเลข แผนที่ รูปภาพ รูปถ่าย และสื่ออื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้การศึกษ โดยครอบคลุมใน 2 ประเด็นศึกษา

ประเด็นแรก คือ ผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองมหาวิทยาลัยที่มีต่อสิ่งแวดล้อมชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย กรณีชุมชนคลองหนองเหล็ก

ประเด็นที่สอง คือ การศึกษารูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการสภาพแวดล้อมชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย ของหน่วยงานท้องถิ่นในภาครัฐ ภาคมหาวิทยาลัย และภาคชุมชน

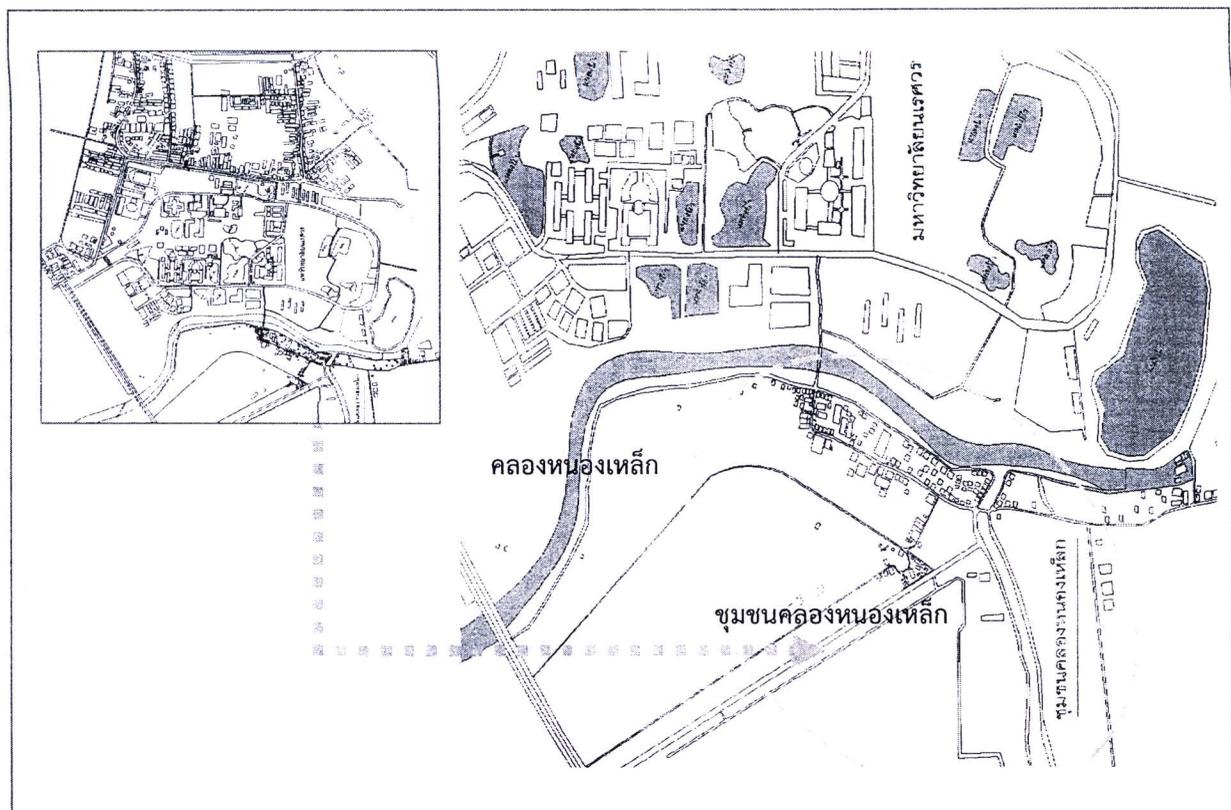
-**การเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ** ได้แก่ การลงสำรวจพื้นที่ การถ่ายภาพ การสังเกตการณ์ในกิจกรรมพบปะ และการประชุมหมู่บ้าน และการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่โดยใช้แบบสอบถามกึ่งเปิดในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลจากมุมมองที่หลากหลาย จึงให้ความสำคัญกับทุกกลุ่มในชุมชน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ: เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น, หน่วยงานภาคมหาวิทยาลัย: บุคลากร เจ้าหน้าที่ และนิสิตนักศึกษา และภาคชุมชน: เกษตรกร แม่ค้า ลูกจ้าง ผู้ประกอบการ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษา

ขั้นตอนที่สอง คือ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาเป็นเครื่องมือประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอผลการศึกษา อันประกอบไปด้วย ความเข้าใจในเนื้อหาทั้งสองประเด็น

ข้างต้น ได้แก่ ผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองมหาวิทยาลัยที่มีต่อสภาพแวดล้อมชุมชนโดยรอบ และทราบ ปัญหาและข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมในการจัดการสภาพแวดล้อมชุมชน

ขั้นตอนที่สาม คือ การสร้างเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมเพื่อจัดการสภาพแวดล้อมชุมชนคลองหนองเหล็ก โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานท้องถิ่นในภาครัฐ ความร่วมมือทางวิชาการจากภาคมหาวิทยาลัย และความร่วมมือจากภาคประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชน

ขั้นตอนที่สี่ คือ การสรุปผลการศึกษา และจัดทำผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร หรือนำเสนอในเวทีวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 3.1: พื้นที่ศึกษา ชุมชนคลองหนองเหล็ก

สำหรับรายละเอียดและผลการศึกษานำเสนอในบทถัดไป